

SPk201 Strategie podpory funkční gramotnosti SPk604 Inkluzivní didaktika I – funkční gramotnost

2.část

Osnova:

- Příprava na vyučovací hodinu českého jazyka
- Diferenciace textu

Literatura a odkazy:

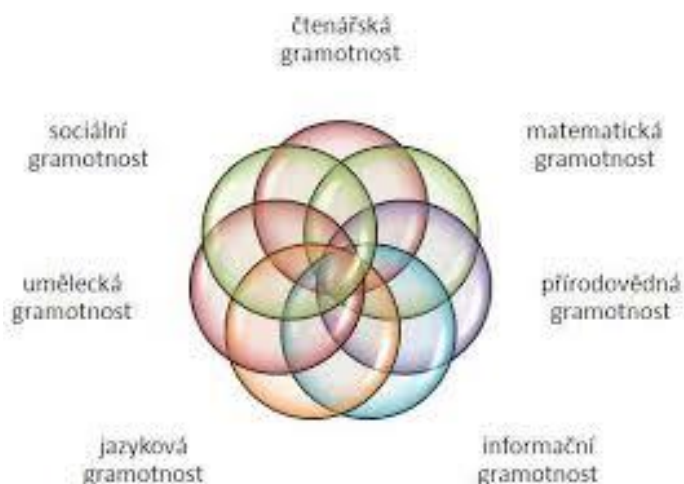
- FABIÁNKOVÁ, B., HAVEL, J., NOVOTNÁ, M. *Výuka čtení a psaní na 1.stupni základní školy*. Brno 1999
- PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha: Portál 1996, 2002, 2006, 2008, 2013

Další literatura:

- Čtenářská gramotnost ve výuce, metodická příručka, NÚV, Praha, 2011
- Gramotnosti ve vzdělávání, VÚP Praha, 2010
- <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/14941/METODICKA-DOPORUCENI-PRO-ROZVIJENI-CTENARSKE-GRAMOTNOSTI.html/>
- ČÁP, J. MAREŠ, J, *Psychologie pro učitele*, Praha: Portál, 2001.
- HAVEL, J.NAJVAROVÁ,V. *Rozvíjení gramotnosti ve výuce na 1. stupni ZŠ*, Masarykova univerzita Brno:2011
- HOLT, J. *Jak se děti učí číst*. Praha: Agentura Strom, 1995. -
- MAREŠ, J. PRŮCHA, J. WALTEROVÁ, E. *Pedagogický slovník*,Portál:2001
- DOLEŽALOVÁ, J. *Jazyková a literární gramotnost v předškolním věku*. Zlín, Univerzita T. Bati, 2018

Studijní materiál

Funkční gramotnost

Faktory ovlivňující čtenářskou gramotnost

- endogenní
- exogenní

Příklad diferencovaného textu – otázky

- Sem napiš své jméno:
.....
- První úkol je ten, kterým začíná každý pracovní list. Na řádek napiš svoje jméno, aby bylo poznat, kdo pracovní list vyplnil:
.....

Příklad – text

Jak dostala propast Macocha své jméno

(1.úroveň)

Za devíti lesy, za devíti potoky je vesnice Vilémovice. Kdysi tam býval jeden sedlák, vdovec, a měl malého synka. Pak se znovu oženil, aby nebyl sám. Ale nová žena neměla nevlastního chlapce ráda, co udělal, nic jí nebylo po chuti.

Jak dostala propast Macocha své jméno

(2.úroveň)

Je jedna vesnice, která se jmenuje Vilémovice. Kdysi tam bydlel jeden sedlák, kterému umřela žena. Měl malého synka. Znovu se oženil, aby nebyl sám. Ale nová žena neměla chlapce ráda. Nelíbilo se jí nic, co udělal.

Jak dostala propast Macocha své jméno

(3.úroveň)

Byla jedna vesnice. Ve vesnici bydlel sedlák s malým synem. Sedlákovi umřela žena a on se znovu oženil. Nová žena neměla chlapce ráda.

Příprava na vyučovací hodinu českého jazyka

1. Cíl výuky

Výukovým cílem by měla být kvalitativní i kvantitativní změna u jednotlivých žáků, a to v oblasti:

- kognitivní (vzdělávací), – osvojování poznatků a intelektových dovedností (znalost, porozumění, aplikace, analýza, syntéza a hodnotící posouzení)
- afektivní (postojové) – osvojování postojů, tvoření hodnotové orientace (vnímavost, reagování, oceňování hodnoty, integrování hodnot)
- psychomotorické (výcvikové) - osvojování psychomotorických dovedností (řeč, psaní, manipulace, imitace, zpřesňování, koordinace, automatizace)

Bloomova taxonomie je teorie vzdělávacích cílů nazvaná podle amerického psychologa vzdělávání Benjamina Blooma. Jedná se o jednu z nejvýznamnějších pedagogických teorií ovlivňující koncepci plánování výuky a tvorby kurikula. Její přínos je vnímán především z hlediska naznačení způsobu konkretizace a operacionalizace vzdělávacích cílů.

Původní Bloomova taxonomie (50. a 60. léta)

V původní publikaci (Bloom et al. 1956) najdeme v kognitivní doméně tyto definice (postup od jednoduchých po složitější úrovně):

- **znalost** (*knowledge*) definovaná tak, že zahrnuje chování a testové situace, kdy se zdůrazňuje zapamatování představ, učiva nebo jevů, a to buď rozpoznáním nebo vyvoláním z paměti;
- **pochopení/porozumění** (*comprehension*) zahrnuje vzdělávací cíle, chování nebo odpovědi, které představují pochopení/porozumění doslovného sdělení v rámci komunikace;
- **aplikace/použití** (*application*) následuje po pochopení. Bez pochopení není žák schopen požadovanou metodu, teorii, princip nebo abstrakci používat;
- **analýza** (*analysis*) zdůrazňuje rozbor učiva na jeho základní části/složky a odhalení vztahů mezi jeho částmi a pochopení způsobů, jak jsou tyto části/složky uspořádány;
- **syntéza** (*synthesis*) je definovaná jako skládání složek a částí tak, aby tvořily celek. To je proces, ve kterém se pracuje se složkami, částmi a tak dále. Ty se kombinují tak, aby vytvořily uspořádání (*pattern*) nebo strukturu, která předtím nebyla zřejmá/jasná;
- **hodnocení** (*evaluation*) je definované jako uvažování ve vztahu k nějakému záměru hodnotit, jako jsou představy, práce, řešení, metody, učivo atd. Používají se kritéria a standardy hodnocení rozsahu.

Myšlenkové/kognitivní operace a tím i vzdělávací cíle vyšších úrovní jsou podmíněny zvládnutím, dosažením úrovní předchozích. Nezvládnutí nebo neúplné zvládnutí jedné úrovně obvykle zakládá problémy při dosahování úrovní vyšších.

Revidovaná Bloomova taxonomie (90. léta)

Ve druhé polovině 90. let minulého století byla Bloomova taxonomie významně revidována. Výstupem se stala nová dvoudimenzionální taxonomie vzdělávacích cílů zahrnující znalostní dimenzi (poznání) a dimenzi kognitivních procesů (poznávání).

ZNALOSTNÍ DIMENZE	DIMENZE KOGNITIVNÍHO PROCESU					
	1. Zapamatovat	2. Rozumět	3. Aplikovat	4. Analyzovat	5. Hodnotit	6. Tvořit
A. Znalost faktů (faktuální znalost)						
B. Konceptuální znalost						
C. Procedurální znalost						
D. Metakognitivní znalost						

Požadavky na výukové cíle:

- Komplexnost
- Soudržnost
- Kontrolovatelnost
- Přiměřenost

2. Prostředky a cesty
 - Věcný obsah
 - Metodika

3. Organizace vyučovací hodiny
 - Nutné pracovní podmínky
 - Organizační typ hodiny

4. Další didaktická hlediska, otázky

Jak budu žáky aktivizovat, motivovat? Co bude pro žáky nejobtížnější? Jak zajistím diferencovaný a individualizovaný přístup?.....atd.

5. Co nesmí chybět v přípravě
 - Důraz na diferenciaci výuky – musí být zřejmá
 - Motivace
 - Časové rozložení vyučovací hodiny
 - Příloha – pracovní list, text....

Zadání úkolů:

1. Diferenciace textu

Text vložit do odevzdávnice do 15.5. (před zkouškou)

Tři možnosti:

- Text ve dvou úrovních
- Otázky ve dvou úrovních (10 otázek)
- Úkoly ve dvou úrovních (nakresli kruh, zamrkej, udělej 5 dřepů...) – splněním úkolu proběhne kontrola porozumění – vytvořit na kartičkách

2. Aktivita do výuky českého jazyka

Vložit i s přílohou do odevzdávnice do 15.5. (před zkouškou)

Vybrat si výstup z RVP pro 1.- 5. ročník – český jazyk, specifikovat školní výstup a s tím související cíl hodiny, téma.

Popsat jednu aktivitu, přidat pomůcku (pracovní list apod.)

Využijte písničky, básničky, říkadla....